

86/1942

ERDÉLY

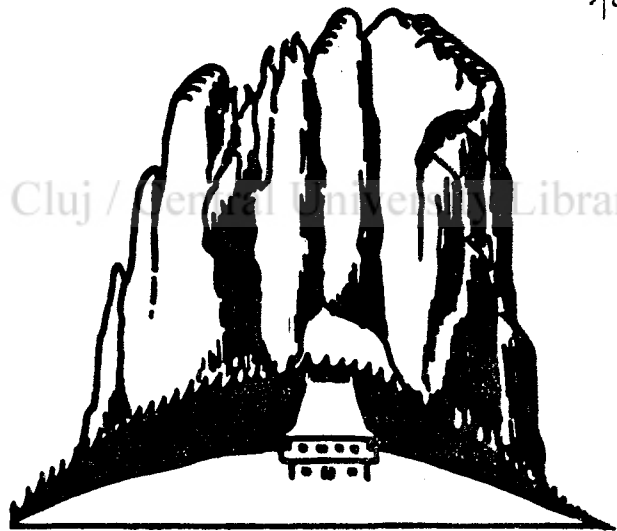
HONISMERETI Ö FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője.

1942

197 3.

BCU Cluj / erdelyi honismereti egyesület Library Cluj

Felelős kiadó és felelős szerkesztő: Dr. BALOGH ERNŐ

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XXXIX. ÉVFOLYAM

1942. I. SZ. (843)

Erdély

T A R T A L O M

Dr. Tavaszy Sándor: A természetjárás a nemzetnevelés szolgálatában. — *Czirják Károly*: Karácsony a Radnai havasokban. — *Molnár A. Ferenc*: Maroshévíz-környéki menedékházak. — Az EKE népviseleti táncestélye. — Székelyföldi síversenyek. — *Irodalom*. — A kolozsvár-kerületi KISOK síbajnokság.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az »Erdély« előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkzámláján és a központi irodában Kolozsvár, Mátyás király-u. 3. sz. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. n. 5—8-ig.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Mátyás király-utca 3. szám.

Besztercei osztály: Beke Ödön, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csíkszéki osztály: Székely Géza, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: Knizsek Károly, Dés. Villamosművek.

Gyergyói osztály: Dr. Kurucz Sándor, Gyergyószentmiklós, Főposta.

Háromszéki osztály: Dr. László Ferenc, Sepsiszentgyörgy.

Maroszéki osztály: Dr. Egey Jenő, Marosvásárhely, Gecse Dániel-utca 43. sz.

Nagybányai »Gutin« osztály: Schuller Ödön, Nagybánya, Horthy Miklós-út 22.

Révi »Zichy« osztály: Borcsa István, Rév. Községháza.

Udvarhelyi osztály: Voszka István, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: Bikfalvy József, Zilah. Mezőgazdasági Bank.

108120

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT TARTALOMJEGYZÉKE

1942.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

(22 képpel.)

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

DR. BALOGH ERNŐ

Felelős szerkesztő 4—12 számig:

DR. XÁNTUS JÁNOS

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET HIVATALOS ÉRTESITŐJE

KOLOZSVÁR

1943

Cikkek, leírások.

	Oldal		Oldal
<i>Dr. Balogh Ernő</i> : A remeteló- révi forrástó — —	113	<i>Molnár A. Ferenc</i> : Maroshévíz környéki menedékházak —	10
„ Eszményi iskola —	177	<i>Péchy-Horváth Rezső</i> : A sop- roni hegyekben —	36
<i>Barbie Lajos</i> : A békási barlang	108	„ Négy nap a Bakony- ban — — — —	53
<i>Beke Lajos</i> : Keletmagyarországi és Erdélyrészi Fürdők Szö- vetségének 1942. évi fürdő és idegenforgalmi kon- gresszusa — — — —	60	<i>Polgárdy Géza</i> : A turista lélek	65
„ Erdély turista alkotásai- nak tervezete 85, 100, 132, 152, — — — —	169	„ Turista mintaterület a Börzsönyi hegység- ben — — — —	97
<i>Dr. Borbáth Samu</i> : Turistaal- kotások a Hargitán — — — —	146	<i>Dr. Tavaszgy Sándor</i> : A termé- szetjárás a nemzetnevelés szolgálatában — — — —	1
<i>Both Károly</i> : Húsvét a Görgényi havasokban — — — —	75	<i>Török Zoltán</i> : Néhány szó a Kis- Békásszorosról és a Gyilkos- tóról — — — — — — — —	17
<i>Cserei Szász László</i> : Székely falu (vers) — — — —	49	Kirándulás a Kelemen-hava- sokba — — — — — — — —	81
„ Csaba új vitézei (vers) —	145	—tus: Alföldi útjegyzetek —	129
<i>Czirják Károly</i> : Karácsony a Radnai havasokban — —	6	<i>Vámszer Géza</i> : A székely juh- túró készítése — — — —	40
„ Kirándulás a Széplesre új úton — — — — — — — —	166	<i>Ifj. Xantus János</i> : Havasi nap- sütés — — — — — — — —	33
<i>Ekefalvi</i> : A Horthy-csúcs gyá- sza (vers) — — — — — — — —	156	„ Csomakőröstől a Himalájáig — — — — — —	50
<i>Jancsika Albert</i> : Az EKE 1941. évi közgyűlésének titkári je- lentése — — — — — — — —	179	„ Földomlás a Felleg- váron — — — — — — — —	70
<i>Kővágó Ferenc</i> : Tallózás a Rad- nai havasokban — — — — — —	68	„ Szélek szárnyán — vihár hátán — — — — — —	124
<i>Lengyel László és Both Károly</i> : Túra lehetőségek a Kelemen havasokban — — — — — — — —	115	„ Egy érdekes csont- lelet a Tordai hasa- dékből — — — — — — — —	138
<i>Merza Gyula</i> : Milyen volt a régi Kolozsvár látképe? — — — —	77	„ Ősz a menedékház ablakából — — — — — —	
„ A Nagyhagymás havas halottja — — — — — — — —	123	(Guy Charles Gros verse, ford. Xantus) — — — — — — — —	151
„ A „Lépésmérő Társa- ság“ húszéves fennállása — — — —	156	Természetvédelmet, de sürgősen	161
<i>Mindszenty János</i> : Havasi mo- zaik (vers) — — — — — — — —	137		
„ Intermezzo (vers) — — — —	168		

Egyesületi élet, hírek, síelet.

	Oldal		Oldal
Az EKE népviseleti táncésélye	11	Az EKE új helyisége — — —	47
A szövetségi tagsági igazolványok — — — — —	11	Nagybányai osztály hírei — —	47
Csikszéki osztály hírei — —	11	Csiksziki osztály kirándulási tervezete — — — — —	63
Székelyföldi síversenyek — —	11	A MaTuOSz március 17-iki közgyűlése (B. I.) — — — — —	64
Leventék síversenye CsíkSZEREDÁN — — — — —	12	A MaTuOSz április 7-iki tanácsulése — — — — —	80
Marosszéki oszállyunk hírei —	13	Ifj. Bedó József halála — —	80
Vetítettképes előadások — —	13	Osztályaink 1941. évi közgyűléseinek beszámolójából — —	89
Kérés az előfizetőkhez — —	13	Az EKE menedékházainak háló- és étkeződíjai — — — — —	91
Turista zsebkönyv — — — —	14	Györgyfalviak EKE-estje —	94
A Nemes Székely Nemzet képe Székelyföld írásban és képen	14	Hozzászólás székelyföldi térképünkhöz — — — — —	95
Cholnoky Jenő: Erdélyi képek Magyar Turista Lexikon — —	15	A MaTuOSz májusi tanácsulése (B. I.) — — — — —	95
(Török Zoltán)	15	Csikszéki osztály 1941. évi működése (Kovács Jenő) — —	104
Az EKE népviseleti táncestélye	27	A MaTuOSz júniusi tanácsulése (B. I.) — — — — —	109
A Turista Szövetség januári tanácsulése — — — — —	28	A Radnai havasok térképe —	109
A Turista Szövetség februári tanácsulése — — — — —	28	A Zichy barlangi híd — — —	110
A sportszövetségek működési szabályrendelete — — — —	28	A magyar légiforgalom a természetjárás szolgálatában —	111
Megnyílik a kolozsvári OMIH szálló — — — — —	29	Tündérvölgy üdülőtelep — —	111
Elkészült Kolozsvár idegenforgalmi prospektusa — — — —	29	Marosszéki osztály hírei — —	111
Országos fotokiállítás Nagyváradon és Ujvidéken — — — —	29	Csikszéki osztály hírei — —	111
A helynevek fontossága — —	29	Háromszéki osztály hírei — —	112
Falusi székely gyermekek „Csaba Serleg” versenye CsíkSZEREDÁN — — — — —	30	Vidéki útjelzések — — — —	128
„Erdély visszatért” serleg síverseny — — — — —	30	Meszes osztály hírei — — —	128
„Székely kupa” és a Hargita-serleg vándordíjas síversenyek — — — — —	30	Mi újság a Radnai havasokban? (J. A.) — — — — —	128
A MaTuOSz március havi tanácsulése (B. I.) — — — —	44	Ismertető az Uz Bence menedékházról — — — — —	141
Vetítettképes előadások — —	44	Az EKE turistamúzeumának újjászervezése (Merza Gyula)	141
Csikszéki osztály hírei — —	45	Hídavatás a Zichy-barlangnál	142
Az OMIH idegenvezetői tanfolyama — — — — —	45	Marosszéki osztály hírei —	143
Az OMIH diák és turista szállója — — — — —	46	Dési osztály hírei — — —	143
Törvényes védelem alá kerülnek Erdély természeti szépségei	46	A vársonkolyosi barlang (dr. Kessler) — — — — —	143
		Magyarország fürdőinek, üdülőinek és ásványvizeinek rövid ismertetője (B. I.) — —	144
		A MaTuOSz júliusi tanácsulése (B. I.) — — — — —	144

	Oldal		Oldal
A MaTuOSz szeptemberi tanácsulése (B. I.) — — — —	157	zája. Gyeretyán országa (Babós Imre könyvismertetése)	174
Megalakult az EKE óradnai osztálya — — — — — — — —	157	A MaTuOSz októberi tanácsulése (B. I.) — — — — —	175
Tőkés Borgis pressa ü, l — uz		Az EKE közgyűlése — — — —	176
Magyar zászló az Oltárkőn —	158	Rádióközvetítés a Zichy barlangból és a Csarnóházai vízes barlangból (dr. Kessler)	176
Turista kongresszusok programja — — — — —	173	Az EKE 1942. évi vándorgyűlése (J. A.) — — — — —	189
A magyarság kaukázusi őshaza			

Képek jegyzéke.

Téli táj a Radnai havasokban	7	A Belvedere vendéglő helye (Xantus felv.) — — — — —	73
A Gyilkostó pusztulása — —	25	A Tengersizem tava (Török Z. felv.) — — — — —	82
A Kis-Békásszoros kapuja —	18	A Teleki-csúcs és csoportja (Török Z. felv.) — — — — —	83
A Kis-Békás szorosának a kapu és az első tágulat közé eső részlete a vízeséssel — — —	18	Remetelőrévi forrástó (dr. Balogh E. felv.) — — — — —	114
A Kis-Békás szorosának középszakaszán lefelé — — — —	19	A „Hodos“ tó képe Cege felől (Xantus dr. felv.) — — — —	125
A Kis-Békás utolsó barlangja	19	Dr. Ruzitska Béla arcképe —	136
A haldokló Gyilkostó (Fenti öt kép Török Zoltán felvétele) — — — — —	22	Csontlelet a Torda hasadékból (ifj. Xantus dr. felv.) — —	139
Téli patakrészlet (Xantus felv.)	34	Madarasi Hargita menedékház (dr. Borbáth felv.) — — — —	147
Lavinaomlás a radnaborberek úton (Xantus felv.) — — —	35	Uz Bence menedékház — — —	149
Soproni Károly kilátó — — —	37	Ebéd a Mezőségen (dr. Xantus felv.) — — — — —	165
Csíki táj (Vámszer Imre rajza)	40		
Földomlás a Fellegváron (Xantus felv.) — — — — —	71		

ERDÉLY

A természetjárás a nemzetnevelés szolgálatában.

1. Nekünk, ma élő nemzedékeknek nagyon gyakran kellene visszaemlékeznünk arra a szomorú trianoni esztendőre, amikor egy ellenséges indulatú idegen uralom alatt árván, magunkra maradtunk. Elvesztett akkor az ország, de azzal vigasztaltuk magunkat, hogy mégis megmaradt a haza. Hogy kerestük akkor azokat a helyeket: a templomokat, az iskolákat és a szabad természetet, ahol a magunk nemzeti közösségében lehattunk s ahol megéreztük a haza jelenvalóságát. Hogyan kapaszkodtunk meg abban a tájegységben, amelyet Erdélynek nevezünk és hogyan megedett fel a szívünk annak a vidéknek a szemléletében, amelyben családi és nemzeti hagyományainknál fogva gyökereztünk. A tájban és a vidékben a hazát találtuk meg, amelyet nem lehet tőlünk az országgal együtt elvenni. De megtaláltuk akkor a nemzet igazi jelentését is, mert hamarosan megismertük, hogy a nemzet nem politikai fogalom, hanem tiszta ethikai fogalom, amely nem pusztítható el a politikai elgondolások szétesésével, hanem minél inkább ethikai fogalom, annál magasabban ragyog és annál mélyebben gyökerezik.

Erdélyben a természetjárásnak több, mint félszázados múltja van, de igazi lendületet ama szomorú évtől kezdve vett, amikor a város idegenné vált, az idegen arcok és az idegen szellem miatt. Elmondhatjuk, hogy a természetjárás attól kezdve nemzeti létünk tényezőjévé lett és belépett a nemzetnevelés szolgálatába.

2. A természetjárás fogalmát és annak belső jelentését, ha szétfejtjük, azonnal feltaláljuk benne azokat a csirákat, amelyekből önként bontakoznak ki azok a vonások, amelyek már önként és nem-tudatosan is a nemzetnevelés tényezőjévé teszik azt.

A nemzetnevelés, minden hosszadalmas értelmezés nélkül, a folytonos nemzetesedést, a nemzetesedés pedig a folytonos nemesedést jelenti. Ez a két akció: a nemzetesedés és nemesedés együtthálóadó és egyidejű: a nemzeti vonások úgy valósulnak meg egy nép életében, hogy mindig nemesebbekké válnak. A népnek úgy kell nemzetesednie, hogy mindig nemesebbé, és úgy kell nemesednie, hogy mindig nemzetibbé váljék. A nemzetnevelés nem más mint a nemzettest tagjainak öntudatos részvétele ebben a kettős aktusban. A nemzetnevelést tehát az arra hivatott személyek és intézmények csak irányítják azáltal, hogy mindig tervszerűbbé teszik, de a nemzetnevelésben

részt kell vennie a nemzeti közösség minden öntudatos tagjának. Így a nemzetnevelésben az a csodálatos dolog történik, hogy együtt épül az egész nemzeti közösség, az egyén is, az egyének közötti közösség is.

3. A természetjárás által az történik, hogy a táj és a vidék honná válik. Mint szülőföld, ahol apáink és anyáink éltek, sirtak és vigadtak, már az előtt is az volt, de a mi személyes honunkká csak akkor lesz az, ha szemtől-szembe ismerjük.

Felmegyünk a Csiga-dombra s elkezdünk szemlélődni. Ott kamyarog, lábunk alatt a Szamos. Csak most bukkant ki a Gyalui-havasokból s úgy siet a város felé, mintha valami sürgős dolga, vagy látnivalója lenne ott. Túl rajta, majdnem velünk szemben van a Leányvár, tőle balra, a Monostori-erdő mögött a Plecska-völgy, innen jobbra a Gorbói-völgy, továbbá a Tót-falui-völgy, aztán a Gyalui-havasok hosszan elnyúlt teste, a Gergellyel megkoronázva. Még magasabbra is szeretnénk nézni, a szemben lévő Árpád-csúcsra, vagy a Kismagurára, de megtelik a szemünk könnyel és a szívünk keserőséggel.

Ime, a várossal, a mi városunkkal együtt ez a kép nekünk nemcsak egy kép, nem is csak egy vidék, hanem hon, a mi honunk. Milyen más szemmel nézzük mindezeket mi, akik ismerjük ezt a képet minden részletében, mint azok, akik nem ismerik. Mi ismerjük ennek ösvényeit, hiszen a talpunkban élnek, a kilátópontjait, hiszen a szemünk tükrében villannak, ismerjük az omlásait és szakadékjait, még földjének színét is és mentás illatát, mert ez a táj és az egész erdélyi táj nem rajtunk kívül él, hanem bennünk és mi nem rajta kívül élünk, hanem benne, mint az anyaméhben.

A természetjáró azért látja másképpen a tájat, mert nem távolról látja, mert nem hírből ismeri, hanem szemtől-szembe ismeri. És milyen más ezen a helyen lakni annak, aki így ismeri, mint annak, aki ily közelről nem ismeri. Aki nem ismeri így ezt a tájat, azt csak a foglalkozás, vagy a kenyérkereset kényszerítőerejű láncai kötik a vidékhez és földhöz, a természetjárót pedig a honismeret és a honszeretet szellemi-erkölcsi szálai kötik hozzá elszakíthatatlanul mindenhez, ami hozzátartozik ehhez a földhöz és vidékhez.

Ime, így kezdődik el a természetjárással a honismeret s ezzel együtt a honszeretet s ezzel megindul a honi föld fölé boruló nemzeti közösséghez való eleven kapcsolódás: a nemzetesedés, azaz a nemzetnevelés.

4. A tájhoz és a vidékhez azonban nemcsak a hegyek, a völgyek, a folyók, a vágató patakok és a felfelé kigyózó, vagy lefelé szaladó ösvények tartoznak, hanem az a történet is, amely ott lejátszódott. A természet új jelentést és új tekintetet, valami vonzó új rétegződést nyer a történet által. Más érzéssel, más magyar önérzettel megyek végig a Sebes-Körös mentén s térek be Csucsra közelében, a Börvély-patak völgyébe, ha tudom, hogy itt volt az a malom, amelyben Kinizsi Pál molnárlegényeskedett. És a nemzeti tragikum iránt érzett magyar fájdalommal haladok Sebesvára felé, az erdélyi rendektől kísért Báthory Gáborral, aki 1613-ban itt menekült Bethlen Gábor elől, vagy tekintek le a Szent-Pál-tetőről a fenesi mezőkre, ahol az erdélyi hadak 1660-ban a török-tatár hadakkal véres csatát vívtak s ahonnan II. Rákóczi György fejedelem sebesülten menekült Bánffyhungadon át Sebesvárába. Itt a Fellegvár helyén, ott a Szamos mentén kuruc-labanc háboruszkodások emlékei kísértének. És még mennyi más történeti esemény emlékezte idéz fel lelkünkben új és új hangulatot, teremthet új és szív-

dobogató történeti légkört. A természet világában, a történeti események színhelyén valami egészen más, mélyebb és gazdagabb minden históriai élmény, mint akár az iskolákban, vagy a tudós szobákban, akár a könyvek, akár az egykorú oklevelek mellett is.

És még mennyivel többet jelentene a nemzeti történet ismerete a természetjárás útján, ha még közelebbi és ha még részletesebb lenne a helytörténeti tudásunk és ismeretünk. A természetjárás a magyar történettudomány számára is új indítás és felhívás: még többet törődni magyar nemzeti múltunk helyi eseményeivel!

Elismerem, hogy mindez romantika, természet-, vagy történet-romantika, de a romantika sem megvetendő, ha abból nemzeti öntudat támad és ha nemzeti erő fakad.

A magyar természetjárás feladatának kell, hogy tekintse a saját központjaiból kiindulva, alaposan megismerni a helyeknek, a falvaknak figyelemre érdemes történeti eseményeit és változásait és természetesen előkészítve gondoskodnia kell olyan kirándulásokról, amelyeken minél többek előtt fellebenthető a múlt színes fátyla, hogy bepillantassanak a magyar múlt változatos világába. Addig, amíg meg nem kíséreljük, fel sem tudjuk mérni, hogy a természetjárásnak ez a módja, mennyi eredménnyel fog járni a nemzetnevelés nagy szempontjából.

5. És még tovább haladva, rá kell mutatnunk arra, hogy a természethez hozzá tartoznak az emberek is, akik egyes vidékeken gondban és örömben ma is lakják a földet. Az emberek pedig nem magánosan laknak, hanem csoportokban, a csoportok pedig egy-egy sajátos közösséget alkotnak mint nép. Ha tájnak és vidéknek van külön lelke és sajátos szelleme, úgy ennek a szellemnek a kialakulásában résztvesz nemcsak a történeti múlt, de résztvesz maga a nép is. A nép valóságának és fogalma épen a táj és a vidék ad igazi jelentést. A nép az embereknek az a csoportja, amely a vidékben gyökerezik. Így a nép a vidéknek különös értelmet ad, és pedig olyan értelmet, amely a vidéknek épen megfelel. Ahol ez a megfelelés nincs meg, ahol tehát a nép és a vidék nem egyezik, ott a népben baj van.

Mindezekből következik, hogy a népet megismerni, értelmezni és érteni csak abban a természeti összefüggésben lehet, amelyben él, és csak abban a munkában és tevékenységben, amelyet végez. A nép a maga természeti környezetéhez, sajátos vidékéhez és ott végzett munkájához úgy hozzá tartozik, mint a mezőkhöz a virág, vagy mint az erdőkhöz az ékes lombkorona.

Egyetlen nép sem élhet csak önmagában, elszigetelten, vagy belesüppedve a természeti adottságok világába. Minden népnek vannak olyan lelki igényei, amelyek arra készítik, hogy magának eszményeket alkosson. Az eszményekben pedig kifejezi önmagával és világával szemben érzett elégedetlenségét, de kifejezi azokat a nemes vágyait is, amelyeknek megvalósítása élete igazi célja. Minden egészséges nép mindig több és nagyobb, nemesebb és teljesebb óhajt lenni, és ezt igyekszik kifejezni és megvalósítani sajátos hagyományáiban, szokásaiban és művészetében, egy szóval a saját népműveltségében. A nemzeti életnek ez a népműveltség kell, hogy az alapját képezze. A nemzeti műveltségnek ezt a gazdag televenyt kell tovább művelnie s ebben kell elhíntenie azokat a magvakat, amelyeket a nemzeti élet felsőbb rétegei a nemzeti történet folyamán, az egyetemes emberi műveltséggel való belső és eleven kapcsolat folytán termeltek. Így értjük meg a nemzet igazi fogalmát is a néppel viszonyban, mert a nemzet nem más

mint a népben rejlő és népek kapcsolatában, a történet folyamán mindig világosabban kibontakozó értékek kifejezése az egész népközösségben. A nép előtt ott ragyog és ott kell ragyognia a nemzet, mint önmagának legigazabb képe, amely azt a létparancsot fejezi ki: *Ilyenné kell lenned!*

A természetjárásnak a néppel való viszonyban kettős feladata van, és pedig két olyan feladata, amely egyformán és együtt beletartozik a nemzetnevelés nagy akciójába.

Az egyik feladata a nép megismerése az ő saját természetes létviszonyában és az ő saját körülményei között. Minden öntudatosan és tervszerűen üzött természetjárás ezt a feladatot a magáénak vallotta mindig, annak vallotta ezt, az erdélyi természetjárás, amely a hon-ismeretet és a nép-ismeretet tüzte ki célul. Elsősorban a nép szellemiségének a megfigyelésére és szellemi alkotásainak a megismerésére gondolok, tehát nem a néprajzi tárgyak gyűjtésére. A természetjáró hozza haza magával a népműveltség ismeretét; ne furcsaságokat és ne különbségeket szedegessen össze, ne is csak egyes adatokat, hanem hozzon valami összbenyomást, amelyben benne él a nép s amelyből a nép igazi arca ragyog felénk.

A másik feladat, hogy a természetjárás kapcsán vigyünk mi is valamit a népek. Vigyük azt a nemzeti kulturát, amely nem a tájban és nem a vidéken gyökerezik, hanem a nemzeti történetben és a nemzeti szellemben. Át van szöve a népműveltség elemeitől, de már leszűrten s az egész nemzeti szellem egységében összefogottan.

A magyar természetjárónak a tudatából egy pillanatra sem szabad kiesnie annak, hogy ő nem magános csatangoló, hanem egy nemzeti közösségnek tagja, tehát magával kell vinnie egész magatartásában és viselkedésében azt a nemzet-képet, amelynek tisztessége és becsülete őreá is van bízva. Épen ezért semmiféle tekintetben nem mutathat rossz példát. Vasárnap délelőttöként, amikor a falú népe templomba igyekszik, a magyar természetjáró nem megy el közömbösen a templom előtt, hanem betér oda s résztvesz az istentiszteleten. Ha alkalmas időt talál, felajánlja szolgálatát a falunak s egy-egy rögtönzött összejevetelen, vagy esetleg tervszerűen előkészített ünnepélyen nyújt valamit a saját nemzeti műveltségének kincseiből. Általában nem élhet többé a város a falu mellett idegenül, viszont nem lehet többé a város a falu számára csak piac: a városlakó művelt magyarnak és a falusi magyarnak kapcsolatba kell jutnia egymással, olyan lelki kapcsolatba, hogy abból a kölcsönös nemzetnevelés áldása fakadjon.

A természetjárás kapcsán üzött falu-látogatásnak azonban semmiképpen sem szabad zaklatássá és megrohanássá fajulnia. A természetjárónak őrizkednie kell attól, nehogy a faluban csak exotikumot lásson azoknak a példája szerint, akik utóbb valósággal megrohamozták különösen Kalotaszeget s még különösebben Kőrösfőt, akik nevelés helyett annyira fokozták a nép üzleti szellemét, hogy utóbb némelyek már a fényképező gép elé is csak pénzért voltak hajlandók odaállani.

6. Hogy a természetjárás a nemzetnevelés szolgálatában elérje a célját s hogy igazán honismeretté váljék, ennek további követelménye, hogy a természetnek gyönyörködő megfigyelői tudjunk lenni. Erre azonban ismét csak nevelünk kell magunkat. Ez az önnevelés a nevelésnek a legnehezebb és a legtöbb türelmet követelő módja. Azzal kezdődik, hogy olyan ismeretekkel felszerelten indulunk utnak, amelyek a vidék flórájának és faunájának, a helytörténet és népiség további ismeretéhez nyújtanak kapcsoló-

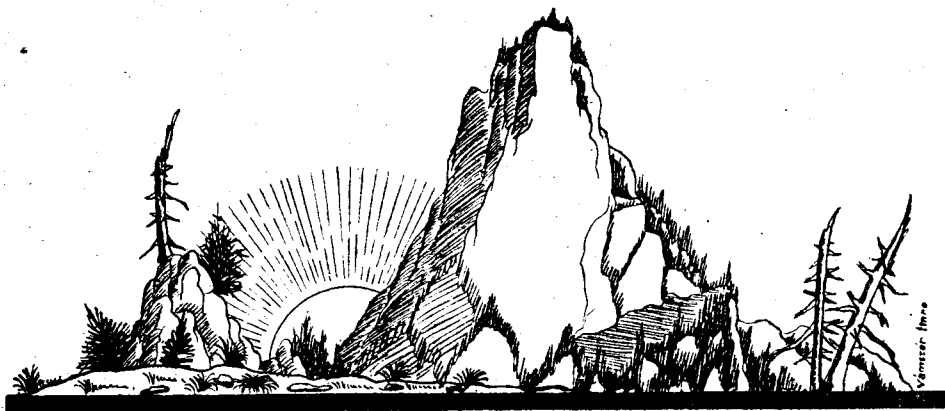
pontot. Épen ezért nem győzöm hangsúlyozni, hogy minden közös kirándulást épen a honismeret szempontjából elő kell készíteni. Egy-egy ilyen alkalomra fel kell kérni egy-egy tudós szakembert, aki lelkületénél fogva erre alkalmas, hogy ott a helyszínén, a természet által felkínált szemléltető anyag felhasználásával, ismeretkincsünket bővítse és elmélyítse. Egyszer egy botanikust, majd egy geológust, vagy egy ásványismerőt, majd pedig egy néprajzost és nem utolsó helyen egy-egy olyan historikust, akinek kellő helytörténeti vagy településtörténeti tudása van.

Ne felejtkezzünk el arról, hogy a tudás és a tanulás, az ismeret és a megismerés, ha igazán mély és komoly, a természeti tájak szépségeibe olyan bepillantásra segít és gyönyörködésnek olyan utjait nyitja meg, amely tiszta szellemi élvezetet nyújt, lelki kincsekben pedig gyarapít.

Igy bővül ki a természet fogalma és így bontakozik ki annak sok ismeretlen szépsége. A természetjárónak az a nagy kiváltsága, hogy a természet-közelség és a nép-közelség folytán a hazaszeretete minden ízében valós és gyökeres, megbízható és igaz lesz, és sohasem illan el az ünnepi hangulatokkal s nem válik jelszavassá és üressé.

7. Még arra kell rámutatnunk, hogy a természetjárás ugyan maga is sport, még pedig a sport legnemesebb és legszebb neme, azonban mégse tegyük azt sportszerűvé, abban a rossz értelemben, hogy csúcsteljesítmények hajhászatává válják. Mi, erdélyi magyarok, akiknek olyan világjáró ősük és hősük van, mint Kőrösi Csoma Sándor, nem mondhatunk le messzeeső országok és világok személyes ismeretének a szükségéről és vágyáról, a természetjárás azonban nem tudományos vállalkozás és nem felfedezés, hanem ismét csak azt mondom, hogy a honismerettől irányított időről-időre ismétlődő és megismételhető gyönyörködés a természetben. A nemzetnevelés szempontjából csak ez a természetjárás jöhet számításba. Épen azért nem igazi természetjáró az, aki ismeri ugyan az Alpok-vonulatait, vagy Dél-tiroli Dolomitokat, de nem ismeri saját hazájának, vagy a legközelebbi magyar tájaknak, vagy épen saját városa vidékének talán szerényebb, talán igénytelenebb szépségeit. Az egyközéppontú körök szerint folytonosan bővitenünk kell saját honunk ismeretét, míg személyes ismeretek után szeretettel tudjuk átfogni azt az egész földet, amelyet Isten nekünk adott.

8. Végül még csak arra kell utalnom, hogy ebben a beállításban kétségtelenül más lesz a természetjáró fogalma, amilyennek azt a mindennapi életben ismerjük, és más lesz a természetjárás értelme is, célja is, amint azt a „kirándulók“ és „turisták“ típusos alakjai gyakorolják. Ne féljen azonban senki attól, hogy ezzel úgy eleszményíteném a természetjárást, hogy ezzel elvenném annak az izét és ünnepi hangulatát is. Ellenkezőleg, azt szeretném elérni, hogy megmaradjon annak a tiszta íze és az ünnepi hangulata. A természetjárás akkor éri el a célját, ha meg tudja tölteni a lelket ünnepi hangulattal s vissza tudja adni a léleknek is, az idegeknek is és a testnek is azt az éltető békességet, amelynek nyomában fokozódik az életkedv, a szolgálatkészség, a hivatástudat, tehát derültebb lesz a lélek és frissebb lesz a test. A természetjárásnak ez lesz az igazi csúcsteljesítménye s ezzel lépik be igazán a nemzeti élet szolgálatába.

Karácsony a Radnai havasokban.

Valahányszor hosszabb si-kirándulásra készültem a karácsonyi ünnepnapok idején, mindig nagy bizonytalanság előzte azt meg. Ez idén is így történt. Többfelé készültem, de mindenünnen lesújtó válaszok érkeztek. Egyik helyről a szállásra, másik helyről a hóra vonatkozólag. Ez évben meg útítársak is nehezen akadtak.

Végre sikerült — egyelőre — másodmagammal *karácsony első napjának* hajnalán, langyos, esős, tehát síelésre alkalmatlan időben egy hétnapos útra, a Radnai-havasokba elindulnom. Társamnak elintéznivalója volt Bethlenben s ezért több órát kellett ott vesztegelnünk, hogy a délben induló kolozsvári sebesvonattal folytathassuk útunkat. A várakozás ideje alatt áprilisnak is beillő változó időjárás volt: eső, hózapor, szél, meleg napsütés rövid időközökben váltotta fel egymást. Végre berohogott a besztercei vonat s rajta harmadik társunk, rövid idő múlva pedig a kolozsvári sebes, amely négy másik ismerősünket hozta, akikkel megbeszélésünk szerint itt kellett találkozunk.

Az átszálláskor itt is, ott is láttunk ismeretlen szőket vonatunkba szállani, úgy hogy mire este Óradnára érkeztünk, társaságunk már 15 tagból állott, akik mind egy irányba készültek és főcéljuk a síelés volt. Képviselve volt itt Budapest, Szombathely, Kolozsvár és Beszterce. Óradnán leszállván a vonatból, vettük észre, hogy egyikünknek sem volt határozott terve, címe a szállást illetőleg. Miután tanácsalanságunkban megkérdeztünk egy helybelinek látszó férfit, az minket végignézvén, a Hapkaszállóba utasított. S valóban e szállásunkkal meg voltunk elégedve és ezért nappali sízéseinkről visszatérve, minden este itt háltunk. Különben a borbereki, a felsőbányai és a benesi szállások mind foglaltak voltak. Első este az alvásra nem sok időnk maradt, mert reggel korán kellett kelniünk. Felkeléskor örömmel tapasztaltuk, hogy az éjjeli havazással a hó jó félméterre nőtt s így semmi sem áll már útjában tervünknek.

Másnap ragyogó napsütésben az Óradnától délkeletre fekvő ilvai Magurára (1000 m.) mentünk. Élvezettel tapasztaltuk az oly régen áhított friss havat. Utunk a község melletti tanyák után kis fennsíkokon vitt át. Nem győztük eleget hangoztatni, hogy mily élvezetet nyújt ez a békés fenséges havasi táj nekünk nagyvárosiaknak, a tülekedő robot munka után. Itt megismertük Észak-Erdély egyik legjobb és nagy jövő előtt álló síterepét. Jobbra-balra tágas kopasz völgy-hajlatok kevés fenyővel. Több kilométeres lesíkló-pályák. Itt mindenki megtalálhatja a magának megfelelő terepet. A kezdő épp úgy, mint a haladó, de még országos bajnokok is. Körülöttünk a távolban mind 1000 méternél magasabb dombhátak láthatók, rakva nagykiterjedésű, mély hóval. Az ember szízes közben mind tovább vágyik. De nem mehetünk, mert nincs szállás, nincs menház erre-felé. Így estére leereszkedtünk ismét Óradnára, a Hapka-szállóba pihenni.

*

A környék síéletének lelke vitéz Solthy László ny. százados, aki állandóan szervezi a sí-kirándulásokat, vendégeket hívogat e vidékre, síelni tanít és általában mindenkit szívesen útbaigazít. Este felkerestük, hogy megismerkedhessünk ezzel a lelkes magyar emberrel. Harmadnap reggel társaságunknak egy részét magával vitte egy kedvenc helyére, míg mi többiek (heten) a Benesen át az SKV. menedékházhoz készültünk. Induláskor még szürkület és csikorgó hideg volt, lábaink alatt ropogott a megfagyott hó a borbereki úton. Lassan derengeni kezdett, a patak felett pára lebeg, jeléül annak, hogy legalább 18—20° van. A fákon vastagon ül a zuzmara. Az első hídon átlépdelve lassan felkapaszkodtunk a meredek oldalra, hogy a gerincet minél előbb elérhessük. Itt már egyméteres a hó, jobbra-balra rengeteg behavazott szénakazal. Mikor már elértük a gerincet, szét-szórta, itt-ott tágas havasi gazdaságokat láthatunk. A kerítések kiálló sásfáim félreacsapott magas hó-kücsmák vannak, tréfás látvány, nevetnünk kellett rajtuk. Jobbra tág völgykatlan terül el, tegnapi gyakorlatainknak színhelyét is felismerjük, balra csupa zuzmarás fa, távolabb az Ünökő és a Korongyos csillogó szép ezüstösen fehér vonulata. A gerincre érünk, eleinte kevesebb, később több emelkedővel. Sok helyen farkas-csorda

nyomai keresztezik útunkat. Lépteink nyomán sok apró lavinagolyócska szalad a mélybe. Mi kémlelve figyeljük azoknak útját. Majd jegesebb helyekre kerülünk, a szélnek nagyon ki volt téve, furcsa hópárkányok hajlanak át a völgy felé. A szél itt jól dolgozott. Már a bánya-telep felett vagyunk, amikor egy domb mögött füstölgő kunyhóra (szállásra) bukkanunk. Bemegyünk, öreg pásztor ül benne a szabad tűz mellett. Télen is itt legel a juhnyáj. Innen ugyanis nagyon bajos a messzi faluba a szénát lehozni s így azt télen a helyszínen etetik fel a juhokkal. Ezért találtunk oly sok szénaboglyát útközben.

További útunkat vastag köd lepi be, alig tudunk tájékozódni. Később keskeny erdei úton sűrű fenyvesbe érünk, a Benes aljába. Alig lehet haladni a mély és süppedékes hótól. Kifáradtunk, meg kell pihennünk. Kisüt a nap, bearanyozza, beüzüstözi a csillogó hóval borított 20—30 m. magas fenyőszálakat. Az erdőből lassan tapodva jeges hómezőkre kerülünk, hol ismét belep a köd. A sídeszkánk állandóan le-lecsúszik a kemény jégpáncélról. Hágóvasakat veszünk elé, sajnos a legtöbbnek nincsen s így közel a Benes 1587 m.-es csúcsától és elég közel a csúcs túloldalán levő blokkháztól, kirándulásunk végecéljától, kénytelenek vagyunk visszafordulni. Leccsatoljuk sídeszkáinkat és bakkancsunk sarkával rugdoszuk a jeges havat, hogy kis lépcsőket vágva benne átvészeljük ezt az életveszélyes szakaszt. E kirándulásunk közben egyik társunk elejti sídeszkáját, mely ugrándozva szalad lefelé a mélybe, míg végre egy csemetefa csoportban eltűnik. Ketten lemennek a völgybe érte s az alatt mi többiek ismét felccsatolunk és ugyanazon a nyomokon, amelyeken feljöttünk, pazar élvezettel lesiklunk. Változatos terepen ereszkedtünk le, valóban megérdemelte ez az élvezet a fásasztó feljövételt.

Negyednap vitéz Solthy László tanácsára Borberekre mentünk. Ki szánon, ki sítalpon, ki a szánakhoz kötve magát jörintegve indultunk el. A hó vastag pelyhekben kezd hullani. Minél feljebb érünk, a hó annál sűrűbben esik. Az alig száz méterre fekvő fenyves valósággal elvész a hópelyhek millióinak hófüggönye mögött. De hóbunda kerül a mi fejünkre és vállunkra is. Az üdülőtelep a Földművelésügyi Minisztérium kezelésében van, nemkülönben a felső bányatelep is. Itt lehet megtudakolni az 1520 m. magasan levő Benes-menház hálási lehetőségeit is. Csendesen felsétálunk a sítalpakkal a felsőbányaházakig és ott megpihenünk. Örvendve halljuk, hogy a hosszú kényszerszünet után, e napokban két tárnában ismét megindul a munka. Innen rövid negyedóra alatt lesiklunk a telepig. Ott a szállodában megebédelünk, miközben a vendégkönyvet nézegetjük. Meglepődünk azon, hogy mily sok nagynevű személyiség látogatta az elmúlt nyáron az üdülőtelepet. Az egyik lapon az Ünökő kedves virágai kis csoportban vannak lenyomtatva, másikon pedig Dr. Dirner Gusztáv alkalmi dalkölteménye van lejegyezve.

De nézzünk körül a lakószobákban is. A falakon magyaros díszítésű tányérok, az asztalokon népies hímzésű abrosz van. Tisztaság és csín uralkodik mindenütt. Egyikünk, aki évekkal ezelőtt is járt itt, megjegyezte, hogy milyen nagyon megváltozott a légkör e házban. A nagyterem sarkában ízléses karácsonyfa áll, künn az út mellett pedig villanykörtekkal díszített nagy karácsonyfa figyelméztet mindenkit a keresztények legnagyobb ünnepére.

Adai Luci borbereki tanítónő van a szálloda felügyeletével és a vendégek ellátásával megbízva. Tisztét nagy buzgalommal és szeretettel látja el.

*

Öt óra körül megérkezik három társunk, akik a nagy hóhullás ellenére a Korongyosig tornázták fel magukat és a nehéz, de szép útat minden baj nélkül tették meg. Együtt indulunk Óradnára. A hold ezüstösen beragyogja a vastag bundában pompázó erdőket. Este 8 órára, csikorgó hidegben érkezünk meg szállásunkra az óradnai Hapka-szállóba. Innen átmenünk vitéz Solthy Lászlóhoz, akinek vendégszerető magyar házában töltöttük el az estét.

*

Ötödnap két társunk minden akadállyal dacolva, a Benes-házhoz indult, hogy éjjel megpihenvén, másnap az Ünökőre mehessenek. Útitervük sikerült, minden baj nélkül másnap estére visszatértek.

Mi többiek pedig az Óradnától keletre fekvő Pojana Corni-ra menünk, amely 1447 m. magas. Útunk nehéz, kanyargós erdei úton vitt fel az ősfenyveseken keresztül. Sűrűn láttunk szarvasnyomokat. Egy ott telelő öreg pásztor meg is mutatta a helyet a szénaboglyában, ahol reggelenként tépdesni szokták a jó és finomszagú szénát. Folytattuk útunkat. Tágas, regényes szépségű tisztásokon keresztül jutunk óráról-óra mind magasabbra. Ragyogó napsütés, kék ég, villogó hegyek mindenfelé. A csúcstről körülmézünk. Tökéletes nyugalom uralkodik a tájon. Boldog, megelégedett érzés tölt el bennünket, örülünk a létnek s hogy a jó Isten módot adott arra, hogy ide feljuthattunk.

Fájó szívvel búcsúztunk el e kilátóhelyről és sídeszkáinkat visszafelé fordítva leereszkedtünk az oldalokon a völgybe. A községben arról értesültünk, hogy a borbereki sí-társak bejelentették óhajukat, hogy másnap velünk tarthassanak túránkon.

*

(Hatodnap). De ekkor már oly fáradtak voltunk a többnapos túrázástól, hogy csak a közeli dombokra mentünk ki. Ez inkább csak búcsúzás volt a szép és jó hótól, a zuzmarás fenyvesektől, a szívet-lelket üdítő havasoktól és a vidám társaságtól, amelyekhez még hasonlókat sem fogunk találni Kolozsváron és környékén.

*

Végre elérkeztünk utolsó napunkhoz, a *hetedikhez*. Sötét reggel, fütelen vasúti kocsi, indulás hazafelé, csupa barátságtalan, kiábrándító dolog és gondolat. Miután a szerelvény bemelegedett, én is elszenderedtem. Álmomban két siorrot látok, amint szántják a havat. Magam mellett jobbra-balra rohanó fehér fenyőfákat látok — és hirtelen nagyot esem előre. Állomásra értünk és megállt a vonat.

Felébredve megegyeszer végiggondolom e csodás hetet és száналommal gondoltam azokra az ismerőseimre, akik ragaszkodva az ősi szokásokhoz, kényelemmel otthon maradtak és eszem-iszommal, vendégeskedéssel töltötték el ezt a néhány szünnapot és talán nem is ismerik egy ilyenszerű téli síturának változatos szépségeit, testet-lelket felüdítő gyönyörűségeit és fesztelen vidám hangulatát.

Czirják Károly.

Maroshévíz-környéki menedékházak*

Közli: *Molnár A. Ferenc*, építész.

Maroshévíz környékén a következő menedékházak vannak:

1. Az öreghegyi (bunyászai) menedékház 1600 méter magasságban, magántulajdonunk, de turistáknak és sífutóknak szívesen rendelkezésére bocsátjuk. A kulcs nálam kapható. A menedékház egy verandából és két helyiségből áll, az egyik 4×4 , a másik 6×8 m. nagyságú. Mindkettő fűthető, a kisebbikben két ágy van, a nagyobbikban 15 személynek való beépített fekvőhely friss szénával és szükség esetén további hat személy részére felállítható fekvőhely. Nyáron a tiszta és szénával ágyazott padláson további 20 személy kaphat fekvőhelyet. A menedékház Maroshévíztől déli irányban 15 km-nyire van, nyáron lóháton vagy szekéren is megközelíthető, télen csak sível.

2. A kisbükkösi (fagyicseli) menedékház, 850 méter magasságban, szintén magántulajdonunk, de turistáknak és sífutóknak szívesen rendelkezésükre bocsátjuk. Két fűthető helyisége van, az egyik priccel, a másik két egyszerű ággyal ellátva. Befogadóképessége 10 személy. Maroshévíztől délre 5 km.-re fekszik, nyáron kocsival, télen szánnal is megközelíthető. A kulcs nálam kapható.

3. Az alsó-kőpataki (piatra pataki) menedékkunyhó 1100 méter magasságban. Csak szabad tűzzel fűthető. Maroshévíztől délnyugatra 12 km.-nyire fekszik. 8 személyt tud befogadni, a priccseken fenyőág. Állandóan nyitva van.

4. A kelemen vadászkunyhó (a felgyújtott és leégett menedékház helyén), egyszerű gerendaépítmény. 1600 méter magasságban fekszik, Maroshévíztől északra 28 km.-nyire, 6 fenyőlombos fekvőhellyel, kezdetleges tűzhellyel, fűthető, de szellős. Megközelíthető Maroshévízről iparvasutttal 20 km.-en, tovább csak gyalog, vagy sível. Állandóan nyitva van.

5. A Maroshévíz területén található 3 állami vadászház, valamint két magánvadászház be van ugyan rendezve, de turista célra nem használható és a sífutók szempontjából már elhelyezése miatt sem jöhet számításba.

6. A maroshévízi Bánffy-fürdő szállodában vannak ugyan fűthető szobák is, de nem valószínű, hogy a szálloda a télen kinyisson, tekintettel a háborús viszonyokra és az élelmiszerekkel való ellátás nehézségeire.

* Az Országjárás 1942 január 16-iki számából.

HIREK

Az EKE népviseleti táncestélye. Ez év farsangján is megrendezzük népviseleti táncestélyünket. Az estély 1942 február hó 7-én, szombaton este 8 órakor kezdődik a Mátyás Király Diákház termeiben és reggel 3 óráig tart. A termet színpompás néprajzi munkákkal díszítjük, hogy méltó keretet adjunk a szebbnél szebb népviseleti ruhákba öltözött táncosoknak. Az elmúlt esztendőben néprajzi bálunk olyan nagy sikerrel zajlott le, hogy méltán nézünk nagy reményekkel az idei estély elé is. A nagyszámú rendezőség élén ez évben csekefalvi Tamás Béláné áll, aki ismert hozzáértésével és fáradhatatlan munkájával biztosítja azt, hogy az idei EKE táncestély az elmúltakéhoz hasonlóan felejthetetlen élménye legyen az azon résztvevőknek.

Meghívókat az egyesület irodájában (Mátyás király-utca 6. szám alatt) lehet igényelni. Belépődíjak: személyenként 3.— pengő, családjegy 3 személyre 8.— pengő, páholyjegy 5 személy részére 20.— pengő, diákjegy 1.— pengő. Az estély zártkörű lesz és a meghívók felmutatása horitékkel együtt kötelező.

Kitűnő zene, pompás hangulat, pazar környezetben várja tagjainkat és egyesületünk barátait.

A szövetségi tagsági igazolványok erre az évre kiválthatók. Az igazolvány díja 2.— pengő és 50 fillér az EKE-bélyeg. A Szövetség csak azok részére állít ki igazolványt, akik a folyó évre tagsági díjukat kifizették és hátralékban nincsenek. Az igazolványokat központi irodánkban lehet igényelni. Mindazok, akik 1941. évre befizették az igazolványért

járó egy pengőt, szíveskedjenek ezen összeget kipótolni, hogy az igazolványokat kiválthassuk.

Csikszéki osztály hírei. Az osztály sízszakosztályának tagjai szorgalmasan folytatják edzéseiket részben a környékbeli hegyekben, részben pedig Hargitafürdön és az Egyesekönél, ahol igen kedvező hőviszonyok vannak. A sízszakosztály minden ünnepnap sikirándulást rendez. A sutai síugrócsánc kibővítési és javítási munkálatai folyamatban vannak.

Mivel a hargitafürdői Uz Bence-menedékház csak a nyári időnyre készül el, az osztály a csíkescsói közbirtokosságtól bérbevette a közbirtokosság gondnoksága alatt álló Lili-villát, melyet sízó turisták befogadására rendez be.

A csíkmegyei megfelelő síterekkel rendelkező fürdő- és üdülőhelyek is berendezkedtek a téli sportokat űző vendégek befogadására. Borszákon 32, Gyilkostónál 12, Marosfőn 11, Tusnádon pedig 13 villa áll a vendégek rendelkezésére. Az osztály csíkcszere dai Suta-menedékházában 8 személy részére van fekvőhely, teljes ellátást is lehet kapni. Az egyesközi menedékház 2 közös hálótermében 50 személy részére van férőhely, a turistáknak ellátásukról maguknak kell gondoskodniuk.

Székelyföldi síversenyek. A Magyar Sí Szövetség összeállította a tél folyamán lebonyolításra kerülő síversenyek sorrendjét. A felsorolás szerint e tél folyamán főleg Székelyudvarhelyen, Csíkcszere dai és Gyergyószentmiklóson lesznek nagyobb versenyek.

A Székelyföld legjelentősebb versenye, mely az úgynevezett „Székelyföldi kupá”-ért folyik, az idén Székelyudvarhelyre van kitűzve. A tavaly kupagyőztes csíkcszere dai EKE osztály, mely végleg megnyerte a kupát, új díszes székelyes stílusú, körülbelől 60 cm. magas új tiszafa-kupát rendelt, amely ez év-

ben kezdi meg Vándorlását. A Gyergyószentmiklósi Sport Egyesület alpesi összetett verseny részére alapít új kupát, amellyel a Nagy Cohárd oldalán most épült új sípályán győzelmet elért csapatot jutalmazza évről-évre. Az „Erdély visszatért” serleg versenyét az idén is Csíkszeredán rendezik meg és remény van rá, hogy az értékes kupa ezúttal a Székelyföldön marad.

A részletes versenyprogram a következő:

Január 4-én, 5-én a Gyilkostónál futó-, lesikló- és műlesiklóverseny a Gyergyószentmiklósi Sport Egyesület rendezésében, a magyar válogatott futókeret részvételével. E versenyen részt vehetnek az ország összes leigazolt sízői.

Január 18. Székelyudvarhelyt a Hargita Testedző Egyesület rendezésében ifjúsági sáncavató és futóverseny.

Január 25-én Csíkszeredán a IX. hadtest leventeversenye.

Február 1-én Sepsiszentgyörgyön a marosvásárhelyi tanker. KISOK versenye.

Február 1-én, 2-án Gyergyószentmiklóson a Gyergyószentmiklósi Sport Egyesület rendezésében kizárásos verseny székelyföldi egyesületek részére a Cohárd-kupáért, lesikló és műlesikló számokból álló alpesi összetett versenyben.

Február 8-án Csíkszeredán az EKE-osztály rendezésében „Erdély visszatért” vándordíjas északi összetett verseny.

Február 14–15-én Székelyudvarhelyen a Hargita T. E. rendezésében „Székelyföldi Kupa” városi válogatott csapatok összetett versenye. Ugyanakkor a Hargita-serleg 3-as ugró, csapat- és egyéni versenye.

Április 5–6 a Madarasi Hargitán a Hargita Testedző Egyesület rendezésében menedékházavató lesikló verseny.

A Csaba-serleg községek közti gyermek csapatverseny időpontja előreláthatólag február első napjaiban lesz. Az EKE Csíkszéki Osztálya, valamint az OMIH csíkszeredai kirendeltsége tervbevette, hogy január 25-én nagyszabású sínapot rendez az összes csíkszeredai sízők felvonultatásával, utána pedig fákllyás fölvonulást Csíkszereda városon keresztül. A versenyek részleteire alkalomadtán visszatérünk.

Leventék síversenye Csíkszeredán. 1942. január 18-án zajlott le az Erdélyi Kárpát Egyesület Csíkszéki Osztálya és a városi levente parancsnokság közös rendezésében az első csíkszeredai leventeverseny, melyen a csíkszeredai és szépvízi járás leventéi, mintegy 60-an vettek részt. A versenyt kitünő, jó hóviszonyok mellett tartották meg és figyelemreméltó eredményt értek el, amennyiben több új tehetség tűnt föl. A 6 és 12 km-es futóversenyt, valamint az ugróversenyt az EKE sutai sitepén rendezték, míg a műlesiklóversenyt a zsgödi Kis Vár oldalában. A versenyzők fegyelméletten viselkedtek, de nem mondható el ez a csíkszeredai közönségről, aminek szomorú következményeként a verseny befejezése után 2 lábtörés történt. Ugyanis Elekes Zoltán sportárúkereskedő és Pál Gábor gimnáziumi tanuló olyan hevesen ütköztek össze, hogy mindkettőt lábtöréssel kellett a kórházba szállítani. A verseny részletes eredménye egyébként a következő:

Levente-legények 12 km-en futóversenye. 1. Schmidt László Csíkszereda, 1 óra 19.00; 2. Ambrus Károly Csíkszereda, 1 óra 21.08; 3. Darvas Béla R. k. gimn. 1 óra 21.24; 4. Vatzel János Csíkszereda, 1 óra 25.52; 5. Gács György Gyimes, 1 óra 50.80.

Levente-ifjak 6 km-es futóversenye. Albert Pál R. k. gimn., 42 p. 32 mp.; 2. Balogh Barna R. k. gimn., 44 p. 15 mp.; 3. Gál József Csíkszereda, 47 p. 04 mp.; 4. Orbán Tibor

R. k. gimn., 49 p. 19 mp.; 5. Kovács József Csíksomlyó, 50 p. 32 mp.; 6. Schuleri József Csíkszereda, 50 p. 57 mp.; 7. Balogh Alfonz R. k. gimn., 51 p. 05 mp.; 8. Szöcs Ferenc Csíkszereda, 51 p. 57 mp.; 9. László Béni Csíkszereda, 53 p. 33 mp.; 10. Batea Jenő Csíkszereda, 55 p. 06 mp.; 11. Tóth Ferenc Csíksomlyó, 56 p. 02 mp.; 12. Viski Károly Szentlélek, 57 p. 03 mp.; 13. Nagy Imre Csíkszereda, 1 óra 00 p. 12 mp.; 14. Mihály Ferenc Szentlélek, 1 óra 02 p. 52 mp.; 15. Molnár Domokos Szentlélek, 1 óra 03 p. 14 mp.

Levente-legények ugróversenye a középnagyságú sáncon. 1. Salló Imre Csíkszereda, 22 16.50 18 m. 2. László Sándor Csíkszereda, 21 19 19 m.

Levente-ifjak ugróversenye a kis sáncon. 1. Balogh Alfonz R. k. gimnázium, 6 15 14 m. 2. Balogh Barna R. k. gimnázium, 10 13 16 m. 3. Tóth Ferenc Csíksomlyó, 8 8 12 m. 4. Boros Gyula Csíksomlyó, 6 10 15 m.

A verseny részletes eredménye:

Levente-legények műlesikló versenye két futamban: 1. Watzel János Csíkszereda, 1 p. 01.3 mp.; 2. Schmidt László Csíkszereda, 1 p. 06.7 mp.; 3. László Sándor Csíkszereda, 1 p. 40.9 mp.

Levente-ifjak műlesikló versenye: 1. Balogh Alfonz R. k. gimn., 1 p. 03.1 mp.; 2. Balogh Barna R. k. gimn., 1 p. 11.8 mp.; 3. Köllő András Csíkszereda, 1 p. 22.5 mp.; 4. Kovács Sándor Csíkszereda, 1 p. 31.3 mp.

Menedékházaink közül a révit ismét üzembe helyeztük. Az új üzletvezető Dánielisz Endre. A Zichy-barlang megállónál lévő hidat még mindig nem sikerült rendbehozatni, így a menedékház az alsó révi megállótól a pirossal jelezett turistaúton közelíthető meg. Az út hossza kb. 3 km.

Marosszéki osztályunk hírei. 1942. január 18-án két kirándulást rendezett az osztály. Mindkettő síkirándulás volt. Az osztály február első felében 6—7 napos kirándulást rendez Marosfő — Egyeskö és Gyilkostó útvonallal. A kirándulásra vonatkozólag Csiszár Árpád szolgál felvilágosítással (Marosvásárhely, Széchenyi-tér, plébánia-épület, szücsüzlet).

Vetítettképes előadások. Az EKE központjának vetítettképes előadásai 1942. január 29-én kezdődtek meg. Az előadássorozat második részében a következő előadásokat tartjuk: **Dr. Balogh Ernő:** A két székely folyó, **dr. Gyulai Zoltán:** Hortobágy, **Kelemen Lajos:** Kolozsvár régi házai, **ifj. Xántus János:** Kolozsvár környéki síkirándulások (színes film), **dr. Heszke Béla:** Bruxelles, **dr. Roska Márton:** Hogyan vált az ember emberré, **Miklós Lajos:** Erdélyi tájak színes filmen, **Török Zoltán:** Kelemen havasok, **Hefty Gyula Andor:** Magas Tátra. Az előadásokat mint eddig, a római katolikus gimnázium dísztermében tartjuk minden esütörtökön este 8 óraj kezdettel. Az előadások sorrendi beosztását a napilapokban közöljük. Minden érdeklődőt szívesen látunk.

Kérés az előfizetőkhez. Felkérjük mélyen tisztelt előfizetőinket, hogy 1942. évre szóló előfizetésüket meghosszabbítani szíveskedjenek. Lapunk zavartalan megjelenését csak abban az esetben biztosíthatjuk, ha előfizetői kötelezettségének mindenki idejében eleget tesz. Egyben kérjük, hogy új címét mindenki jelentse be az egyesület irodájában.

IRODALOM

Turista zsebkönyv 1942. (Szerkeszti és kiadja Polgárdy Géza Budapest, VII. Garay-utca 3., ára 2 P.) Kis 8° alakú 108 oldalon és 8 old. képmelléklet. Naptár. Egyesületi címjegyzék, Magyar turista irodalom jegyzéke, Bel- és külföldi turista szemle, Változatos és érdekes cikkek (útmutató és szórakoztató), végül turista szakácskönyv teszi teljessé az ügyesen összeállított kisalakú, igazán zsebbeli könyvet. Sok ügyes fejléc és szövegközi illusztráció és humoros rajz teszi tetszetőssé és csinosá.

A Nemes Székely Nemzet képe. (Szerkeszti Rugonfalvi Kiss István. Kiadja Lehotai Pál könyvnyomdája Debrecen. I—III. kötet. 1939—40.)

I. kötet, Történeti rész, megjelent 1939-ben, 447 oldalon. Ebből 49 oldalnyi terjedelemben *Roska Márton* ismerteti a Székelyföld őskorát, míg a többi 407 oldalon a szerkesztő *R. Kiss István* írja meg a székely nemzet történetét.

Szélesen alapozott, komoly történeti tanulmány és a maga nemében egyetlen összefoglaló munka a székelységről. Mindenki számára sok megszívlelni valót mond. A székely önismeret és nemzeti büszkeség forrása buzog e könyvből.

II. kötet. Székelyföldet és népét ismerteti 12 fejezetben, ugyanannyi szerző tollából, akik akkor még a román megszállás alatt levő Erdélyből küldték ki kézírataikat, tehát a meghurcoltatástól megóvándó álnév alatt szerepelnek.

I. *A Székelyföld:* Bányai János, II. *Udvarhelyszék:* Szentmártoni Kálmán, III. *Marosszék:* Böződi György, IV. *Háromszék:* Kispál László, V. *Csíkuszék:* Venczel József.

VI. *Aranyosszék:* Gyallay Domokos. VII. *A székely nemzet mai helyzete:* Pál Árpád, VIII. *A Székelyföld egyházi és kulturális élete:* Biró Sándor, IX. *A székely nép művészetete:* Viski Károly, X. *A székely népköltészet:* Márkos Albert, XI. *A székely népzene:* Domokos Pál Péter, XII. *A székely nép humora:* Dr. Hosszú Zoltán gyűjtése alapján írta R. Kiss István.

III. kötet *Székely lustrájának* sem helyességéért, sem teljességéért a szerkesztő nem vállal felelősséget, amit a kiadóra hárít.

Székelyföld írásban és képen. (Szerkeszti: Dávid József, Kalácska Könyvkiadó, Budapest, 1941 szeptember.)

Boldog visszatérésünk első évfordulóján jelent meg 375 oldalon, nagy folio alakban. Szép köntösben és nyomásban jelent meg, gazdagon illusztrálva. Szövegközi kép kevés, csak 12, annál gazdagabb a mélynyomású, 16 műmelléklete, amelyen 3 térkép és 156 fénykép közül. Lényegében nem más, mint a fennebb ismertetett R. Kis István könyve II. kötete anyagának bővebb feldolgozása. Dr. Török Andor előszava is kihangsúlyozza, hogy a nagy székely, báró Orbán Balázs, emlékének akartak hódolni e nagyobb lélekzetű munkával úgy a szerkesztő, mint a munkatársak. Harminc éve készülődtek a Székelység tollforgatói, hogy a „legnagyobb székely” nagy művét „A Székelyföld leírása”-t új szerkesztésben, kiegészítve és modernizált alakban adják a nagyközönség kezébe. Tartalmilag világosan tagolódik az orbánbalázsi nagy hagyományoknak megfelelően négy nagy fejezetre: Az Orbán Balázs emlékének hódoló bevezető után az I. fejezet ismerteti a Székelyföldet és a székelyeket, II. A Székelyföld tájai, III. A Székelyföld vármegyéi, városai és falvai, végül IV. A Székelyföld meséi, mondái, hagyományai. A történelmi rész hiányzik.

Kár, hogy a III. fejezet lexikon-

szerű adataiba sok tévedés és hiba esúszott be, ami hirlapi polemiaira adott okot. A többi fejezetek 19 szerzőjének lelkiismeretes munkája is, úgy mondhatnám, értéksökkenést szenvedett a szerkesztési hiba folytán. Mindenesetre kár volt annyira siettetni és a visszatérés évfordulójára tüzön-vizen kihozni ezt a könyvet, mert akkor sem a III. fejezet tévedései, de a többi fejezeteknek is itt-ott bántó sajtóhibái nem esúsztak volna be a műbe, vagy pedig egy csatolt errátában nyertek volna helyreigazítást. Könyvvárosi forgalomba nem került, mert csak az előfizetőknek küldték meg példányait. Érdeklődők forduljanak a kiadóhoz, Budapest, III. Vérmező-ut. 8, fsz. 5.

Csolnoky Jenő: Erdélyi képek. (*Franklin-Társulat kiadása. Budapest, ára 8 P.*) Ha Erdélyt meg akarod ismerni és szeretni, ez a könyv nem hiányozhat sem a hátizsákból, sem a könyvtáradból. Színes, ragyogó leírásai nemcsak lebilincselnek, hanem a legtisztább tudományos ismeretekkel is gazdagítanak. Megtanít arra, hogy a tájat ne csak nézzük, hanem meg is lássuk, s a megismeréssel mélyen megszeressük. A könyv 146 oldal terjedelmű 43 képpel és 36 ábrával.

Magyar Turista Lexikon (felelős kiadó és szerkesztő: *Polgárdi Géza*. Főbizományos: *Eggenberger-féle* könyvkereskedés, Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 2. sz. Budapest 1941. Ára 14 P.)

Átlagos könyv nagyságban, nyolcadrét alakban jelent meg ez a könyv 231 oldal szöveggel és 26 műmellékleti lapon 174 mélynyomású kép válogatott anyaga, a szöveg között 129 rajz, 11 fakszimile, teljes földrajzi jelkulcs, 10 térkép-reprodukció és a végéhez csatolt

nagy térképmelléklet (Magyarország hegyvidékei) gazdagon illusztrálja és dicséri a szerzők és szerkesztők munkáját. A magyar turistaságnak ennél kedvesebb és szebb meglepetéssel igazán nem is lehetett volna szolgálni. Az előszó dátuma ugyan 1941 novemberében kelt, de hozánk újesztendei ajándéknak hozta az 1942-es év. Ebben a viszonylag kis terjedelmű könyvben, amelyet a csinos kiállítás és gondos nyomás külsőleg is ajánl, méltán megcsodálhatjuk a gondos és körültekintő munkát, az időpocsékoló türelmet és gondos utánajárást, ami az ilyen úttörő munkát megelőzi és kíséri. Úttörő munkáról beszélek, mert legjobb ismeretem és tudásom szerint nemcsak a magyar irodalomban, de a külföldiben sem ismerünk hasonló munkát. A szerkesztők és munkatársai tehát nem indulhattak kényelmesen taposott ösvényen, idegen, vagy hazai minták után, hanem minden ízében eredeti, önálló és magyar munkát kellett, hogy végezzenek. Így kaptunk mi magyar turisták és természetbarátok az 1942-ik újesztendőre ilyen értékes ajándékot.

A gondosan összeválogatott címszók között hamar és könnyen eligazodunk. A turistaság, hegymászás, menedékházak, kiváló turisták, turista-egyesületek, kirándulóhelyek és hosszan vett turista címszóinál igen részletes és kimerítő tájékoztatást kapunk. A hegymászás, alpinizmus megfelelő címszóinál még a hiányzó magyar szakirodalmat is helyettesítik a részletes és rajzokkal szépen illusztrált leírások. A szerzőknek itt még a magyar műszók alkotásának a nehézségeivel is meg kellett küzdeniök. A szorosán vett turistaság és a kapcsolatos sportok címszóin kívül a földrajz, geológia és növénytan

szintén szervesen kapcsolódó részeinek címszóit is megtaláljuk.

A szerkesztő is bevallja az előszóban, hogy a lexikon állításánál nem csak a turisták és természetbarátok szükségletét igyekezett kielégíteni, hanem még ezen felül olyan könyvet akart a turavezetőképző tanfolyamok hallgatóinak a kezébe adni, amelyik a tankönyvet is helyettesítse, sőt még a szakirodalomra is megfelelő utalásokkal látták el. Az itt-ott bennragadt és ki nem javított sajtóhibáktól eltekintve, úgy külalokban, mint tartalomban és a szerkesztés gondosságában olyan értéket kaptunk, ami becsületére válik az egész magyar turistaságnak. Szeretettel kérjük tehát úgy tagegyesületeinket, mint minden olvasónkat, hogy ezt a könyvet, hacsak tehetik, szerezzék be könyvtáruk részére, mert ez a könyv minden turistának igaz barátja és jóra intő vezetője. Ezen túlmenőleg pedig ne feledjük, hogy a könyv vételárával olyan testvéreket támogatunk, akik hosszú évek fáradtságos munkáját és drága pi-

lenőjük idejét áldozták arra, hogy ezt a szép munkát nekünk ajánldékozzák.

Török Zoltán.

Folyóiratok.

Turisták Lapja. Szerkeszti: Dr. Peitler Gyula, kiadja a Magyar Turista Egyesület. 53. évfolyam, 12. szám. Szerkesztőség Budapest, VIII. József-utca 23.) Havi folyóirat a turistaság és honismeret terjesztésére, 24 oldalon és 4 oldalnyi mű melléklet, 9 ragyogó téli tájképpel. Eleven, változatos és csinos.

A Földgömb. (A Magyar Földrajzi Társaság népszerű folyóirata, XII. évf. 12. szám, 1941.) Gazdag tartalmából minket közelről érdekelnek, mint a Székelységet ismertető cikkek: *Barangolás az erdővidéken: Gaál Istvántól*, valamint a *Székelytővidék: Gáspár Gyulától*. Sok és szép fénykép illusztráció.

Székelység. (Felelős szerkesztő és kiadó: Bányai János Székelyudvarhely. I. (XI.) évf. 1—2. szám, 1941. november és december.) A Székelyföldet és népét ismertető havi folyóirat. A régi formában jelent meg újra egy évi szünetelés után. Előfi-

A kolozsvár-kerületi KISOK síbajnokság.

Január 17—18-án a Kolozsvár melletti Hója-erdőben nagy érdeklődés mellett zajlott le a kolozsvári tankerületi középiskolás tanulóinak siver-sénye a levente versenyekkel kapcsolatosan.

1. A futó csapatbajnokságot a kolozsvári gyakorló gimnázium csapata (Vámszer, Fekete, Belk, Fülöp és Csák) nyerte.

2. A lesíkló verseny csapatbajnokságát a kolozsvári gyakorló gimnázium csapata (Estebányi, Vámszer, Orosz, Német, Fülöp) nyerte.

3. A műlesíklást (Vámszer, Orosz, Estebányi, Fekete, Német) szintén a gyakorló gimnázium csapata nyerte.

4. Az ugróversenyt is a gyakorló gimnáziumnak Szotyoriból, Győrffyből és Oroszból álló csapata nyerte.

Igy a tankerületi csapatbajnokságot a kolozsvári gyakorló gimnázium, az egyéni összetett bajnokságot pedig Vámszer Géza, a gyakorló gimnázium VIII-ik osztályos tanulója nyerte.

Turista testvérek! Pártoljuk egymást!

**Magyar díszruhákat,
férfiruhákat, sportöltönyöket, vihartabátokat, szakszerűen készít**

SZÉKELY JÓZSEF

**E. K. E. tag szalonja Kolozsvár, Unió-u. 2, I. emelet,
az EKE volt helyiségében.**

E. K. E. tagoknak a szabott árakból 10⁰/₀ kedvezményt ad.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékház a Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Mátyás-utca 6. szám alatt.

KELETI ÚJSÁG

Friss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT-felszerelési, -ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-sz. üzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Jöjjön el
könyv-
nézőbe!

Kolozsvár,
Mátyás király-tér

8

TELEFON:
15-98.

MINERVA KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS

Füzetek	A „Mefhosz” könyvkiadóvállalat
Térképek	Stудио R. T.
Tankönyvek	Stádium Sajtóvállalat
Írószerek	Turul Könyvkiadó
Rajzszerek	Kit. Magyar Egyetemi Nyomda
Dívatlapok	Magyar Természettudományi Társulat
Folyóiratok	Magyar Természettudományi Közlöny
Szakkönyvek	Magyar Tudományos Akadémia
Kották	összes könyveit kaphatók.

Minden, ami
új,
szép, jó
és
olcsó!!

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bármilyen
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE-tartóknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

maidenül felszerelt FÉNYKÉPÉSZEPI SZAK-
ÜZLETÉBEN minden cikk állandóan kapható.
Legutóbban

elektromos cikkek és rádió-osztálytal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 12. - Telefonszám: 36-63.